Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ) – Sport, Education and Child (SEC)
ISSN: 2791-643X

Sağlıklı Yaşam Değerine İlişkin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uygulamalarının İncelenmesi

Muhammed Berk Keleş[1*], Pınar Ural Keleş[2]

Makale Bilgisi
Makale Türü: Orijinal Araştırma
Geliş Tarihi: 28.08.2026
Kabul Tarihi: 26.09.2026
Yıl: 2026 | Cilt: 6 | Sayı: 3 | Sayfa: 34-48
DOI: 10.5505/sec.2026.63935

Sorumlu Yazar: *Muhammed Berk Keleş*

Etik Kurul Beyanı: *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunca 30.04.2026 tarih ve 237 sayılı karar ile çalışma için etik izin alınmıştır. Çalışmanın MEB'e bağlı kurumlarda uygulanabilmesi için MEB.TT.2026.050311.01 başvuru numaralı izin belgesi alınmıştır.*

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı: *Bu çalışmada yapay zekâ araçları yalnızca dil düzenleme ve çeviri amacıyla kullanılmıştır. İçerik üretimi, veri analizi ve yorumlama süreçlerinde yapay zekâdan yararlanılmamıştır.*

Teşekkür ve Açıklamalar*: Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.*

Çıkar Çatışması: *Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.*

Yazar Katkısı*: Kavramsallaştırma, Tasarım, Danışmanlık, Veri Toplama ve/veya İşleme, Analiz ve/veya Yorumlama, Literatür Taraması, Yazım, Eleştirel Gözden Geçirme.*

Kavramsallaştırma, Tasarım, Danışmanlık, Veri Toplama ve/veya İşleme, Analiz ve/veya Yorumlama, Literatür Taraması, Yazım, Eleştirel Gözden Geçirme

[1] **Sorumlu Yazar,** Gazi Üniversitesi, Türkiye, e-mail: berk_keles_61@yahoo.com , ORCID: 0000-0002-7663-7951
[2] Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Türkiye, e-mail: pukeles@agri.edu.tr , ORCID: 0000-0001-6325-0152

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)
Sport, Education and Child (SEC)

Sağlıklı Yaşam Değerine İlişkin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uygulamalarının İncelenmesi

ÖZ

Erken çocukluk döneminde artan ekran maruziyeti, hareketsiz yaşam ve dengesiz beslenme alışkanlıkları sağlıklı yaşam bilincinin okul öncesi dönemde kazandırılmasını öncelikli hâle getirmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde kişisel hayat alanına yerleştirilen "sağlıklı yaşam" değerinin gözlemlenebilir eylemlere dönüşmesi öngörülmekte ve okul öncesi öğretmenin rol model olduğu günlük rutinler ve sınıf içi uygulamalarla çocuklara kazandırılması hedeflenmektedir. Buna karşın alanyazında öğretmenlerin sağlıklı yaşam değerini kazandırırken başvurdukları yöntemleri konu edinen araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerini kazandırmaya yönelik uygulamalarının incelenmesidir. Durum çalışması deseninde yürütülen araştırmanın çalışma grubunu, ölçüt örnekleme yoluyla belirlenen ve Ağrı il merkezinde MEB'e bağlı okul öncesi kurumlarda görev yapan 19 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmış, içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara sağlıklı yaşam değerini kazandırırken sıklıkla doğrudan anlatıma yöneldiklerini; hikâye kitaplarını kullandıklarını ve aile katılımıyla desteklenen sınıf içi etkinlikleri tercih ettiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, öğretmenlerin söz konusu değeri doğrudan anlatım dışındaki yollarla kazandırmalarına yönelik uygulamalı hizmet içi eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Okul öncesi öğretmenleri, Sağlıklı yaşam değeri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli,*

ABSTRACT

Increasing screen exposure, sedentary lifestyles, and unbalanced dietary habits in early childhood have made the cultivation of healthy living awareness during the preschool period a priority. In the Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, the value of "healthy living," situated within the domain of personal life, is expected to be translated into observable actions, and it is aimed to be instilled in children through daily routines and classroom practices in which the preschool teacher serves as a role model. In the literature, however, studies addressing the methods teachers employ while instilling the value of healthy living are limited. In this context, the aim of the study is to examine preschool teachers' practices for instilling the value of healthy living. Conducted using a case study design, the study group consisted of 19 teachers determined through criterion sampling who work in preschool institutions affiliated with the Ministry of National Education in the city center of Ağrı. The data were collected through a semi-structured interview form and analyzed using content analysis. The results indicate that, when instilling the value of healthy living in children, preschool teachers frequently resort to direct verbal explanation, make use of storybooks, and prefer classroom activities supported by family involvement. Accordingly, it is recommended that hands-on in-service training programs be organized to enable teachers to instill this value through means other than direct verbal explanation.

Keywords: *Preschool teachers, Healthy living value, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli*

GİRİŞ

Bireyin yaşam boyu sergileyeceği potansiyelin, toplumsal üretkenliğin ve genel refah düzeyinin temeli sahip olduğu sağlığa bağlıdır. Sağlık, yalnızca hastalığın bulunmayışı değil; bireyin fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden iyi oluş hâli olarak tanımlanmaktadır (Leonardi, 2018). Bu iyi oluş hâli büyük ölçüde bireyin günlük yaşamındaki alışkanlıklarıyla sürdürüldüğünden, sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazanılması dışsal etkenlere son derece açık bir süreç olarak ilerlemekte ve bireyin gelecekteki yaşam pratiklerini doğrudan etkilemektedir (Finánczv vd., 2023; Mahmood vd., 2021; Shonkoff vd., 2021). Bu kapsamda, sağlığın korunması ve geliştirilmesine yönelik müdahalelerin, yetişkinlik döneminden ziyade yaşamın başlangıcından itibaren ele alınması önemli görülmektedir (National Scientific Council on the Developing Child, 2020). Günümüzde ise ekran karşısında geçirilen sürenin artması (Bull vd., 2020), hızlı kentleşme (Aubert vd., 2022), işlenmiş gıda tüketiminin yaygınlaşması (Elizabeth vd., 2020) ve çocuklara yönelik gıda pazarlama stratejilerinin yoğunlaşması (Boyland vd., 2025) nedeniyle sağlık riskleri belirgin biçimde artmaktadır. Bu etkenlerin derinleştirdiği hareketsiz yaşam tarzının en çok çocukları etkilediği ve küresel bir krize dönüştüğü vurgulanmaktadır (Tang vd., 2025). Erken yaşlardan itibaren kronik hastalık risklerini tetikleyen bu durum, bireyin yaşam boyu sürdüreceği iyi oluş hâlini olumsuz etkileyen bir tehdit olarak değerlendirilmektedir (Halfon ve Forrest, 2018; Leung vd., 2024).

Bu riskli yaşam pratiklerine karşı çocukların korunmasında, günün önemli bir bölümünü geçirdikleri okul öncesi eğitim kurumları önemli bir konumdadır. Nitekim bu kurumlar yalnızca akademik becerilerin temellendirildiği yerler değil; aynı zamanda beslenme, hareket ve öz bakım gibi yaşamsal pratiklerin günlük rutinler aracılığıyla kazandırıldığı sosyal alanlardır (WHO, 2021). Sağlıklı yaşamın; beslenme, hareket ve ruhsal iyi oluşu birlikte kapsayan bütüncül yapısı da ancak kapsamlı rutinlerle karşılık bulabilmektedir (Lum vd., 2023). Bu süreçte, söz konusu rutinleri yapılandıran ve onları çocuk için somut yaşantılara dönüştüren temel aktör öğretmendir. Öğretmen, yalnızca etkinlikleri planlayan kişi değil; aynı zamanda çocuğun gözlemleyerek örnek aldığı bir rol modeldir (Evcin ve Zembat, 2021). Sosyal öğrenme kuramına göre çocuk, davranışlarını doğrudan öğretimden çok modelden edindiği örnekler üzerinden biçimlendirir (Bandura, 1977). Bu nedenle öğretmenin gün içinde sergilediği tutumları, planlanmış etkinliklerin yanı sıra işleyen örtük bir program niteliği taşımaktadır (Gubbels vd., 2014). Bu kuramsal zemin, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nde somut bir uygulama alanı bulmaktadır. Çerçevede yer alan 20 çatı değerden biri olan "sağlıklı yaşam"; yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmeyi, sosyal ve sportif etkinliklere katılmayı, bağımlılıktan kaçınmayı ve insan sağlığını önemsemeyi kapsamaktadır (MEB, 2024). Değer, bu tanımıyla soyut bir ilke olmanın ötesinde gözlemlenebilir eylemler üzerinden somutlaştırılmakta ve öğretmenin aylık ve günlük planlarına aktarmakla yükümlü olduğu eylem ifadeleriyle tanımlanmaktadır. Programda değerlerin kazandırılmasında oyun ve çocuk merkezli gelişimsel yaklaşım benimsenmekte; öğretmenden değerleri doğrudan telkin etmek yerine eğitsel oyun, dramatizasyon ve canlandırma gibi yöntemlerle çocuğun somut yaşantılar yoluyla edinmesini sağlaması beklenmektedir (MEB, 2024). Öğretmen aynı zamanda değerlerin benimsenmesinde rehber ve rol model olarak konumlandırılmakta, aile ile iş birliği ise değerler eğitiminin esaslarından biri olarak tanımlanmaktadır.

Alanyazın incelendiğinde okul öncesi dönemde değerler eğitimine ilişkin güncel çalışmaların önemli bir bölümünün Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde yürütüldüğü (Fırat, 2025) ve bu çalışmaların genellikle yeni modeldeki değerleri önceki programla kıyasladığı (Güven ve Dere, 2025) görülmektedir. Model öncesi dönemdeki araştırmalar ise ağırlıklı olarak öğretmenlerin değer tercihlerine ve bu değerleri kazandırma yaklaşımlarına odaklanmıştır. Kuloğlu vd. (2021), öğretmenlerin değerler eğitimi sürecine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla 48 okul öncesi öğretmeniyle yürüttükleri araştırmada, öğretmenlerin sevgi ve sorumluluk değerlerini kazandırmakta güçlük çekmediklerini, sabır ve saygı değerlerinin aktarımında ise zorlandıklarını belirlemiş ve bu süreçte öğretmenin rol model olmasının belirleyici olduğunu vurgulamıştır. Arslan (2022), öğretmenlerin kök değerlere ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla 44 okul öncesi öğretmeniyle yürüttüğü araştırmada, öğretmenlerin en çok sevgi, saygı ve sabır, en az ise yardımseverlik değerine yer verdiklerini ve değer kazandırmada en sık model olma stratejisine başvurduklarını saptamıştır. Sevim vd. (2023), öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 20 okul öncesi öğretmeniyle yürüttükleri araştırmada, öğretmenlerin en çok saygı, hoşgörü ve sevgi, sınırlı düzeyde ise dürüstlük ve sabır değerlerine yer verdiklerini ortaya koymuştur. Tetik Delibaş vd. (2023) da okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla 15 okul öncesi öğretmeniyle yürüttükleri araştırmada benzer bir sonuca

ulaşmış ve öğretmenlerin en çok saygı, sınırlı düzeyde ise dürüstlük ve sabır değerlerine yer verdiklerini belirlemiştir. Uluslararası alanyazında ise Chan vd., (2025) okul öncesi eğitim kurumlarında sağlıklı beslenme uygulamalarını etkileyen unsurları belirlemek amacıyla 12 okul öncesi kurum müdürüyle yürüttükleri araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarının benimsedikleri değerlerle uyumun süreci kolaylaştırdığını, sınırlı kaynakların ve ailelerin gerçekçi olmayan beklentilerinin ise süreci güçleştirdiğini belirlemiştir. Nilsson vd. (2025) ise okul öncesi öğretmenlerinin ve müdürlerinin sağlıklı yaşama yönelik algılarını ve gereksinimlerini incelemek amacıyla 10 öğretmen ve 5 müdürle yürüttükleri araştırmada, çocukların fiziksel olarak etkin olmasında öğretmen katılımının belirleyici olduğunu, programdaki fiziksel aktivite bölümlerinin ise belirsiz algılandığını belirlemiştir.

Bu çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde, ulusal alanyazındaki araştırmaların değerler eğitiminin genel içeriğine ve programların karşılaştırılmasına, uluslararası araştırmaların ise sağlıklı yaşam davranışlarının kurum düzeyinde desteklenmesine odaklandığı görülmektedir. Sağlıklı yaşam ise Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile okul öncesi eğitim programında bir değer olarak yer almıştır (MEB, 2024). Çocukluk çağı obezitesi, ekran karşısında geçirilen sürenin artması ve hareketsiz yaşam tarzı gibi risklerin erken yaşlarda önlenmesi gerektiği düşünüldüğünde (WHO, 2019), bu değerin okul öncesi öğretmenleri tarafından hangi yollarla kazandırıldığının incelenmesi önem taşımaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerini kazandırmaya yönelik uygulamalarının incelenmesidir.

YÖNTEM

Çalışmanın Deseni

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Durum çalışması güncel bir durumun gerçek bağlamı içerisinde araştırılması olarak ifade edilmektedir (Yin, 2014). Bu çalışmalar araştırmacıya özel bir konu veya durum üzerinde derinlemesine inceleme yapma imkânı vermektedir (Büyüköztürk, vd., 2019). Durum çalışmalarının odaklandığı nokta araştırmacının ortama, sürece ve olaya müdahale etmeden olayı kendi akışı içerisinde derinlemesine incelemektir (Büyüköztürk, vd., 2019) Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerine ilişkin uygulamalarının incelenmesi amaçlandığından durum çalışması tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Ağrı il merkezinde Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı bağımsız anaokullarında görev yapan 19 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, araştırmacı tarafından önceden belirlenen ölçütleri karşılayan ve bilgi bakımından zengin durumların derinlemesine incelenmesine olanak tanıyan, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2019). Bu kapsamda belirlenen ölçüt, öğretmenlerin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin uygulandığı MEB'e bağlı bağımsız anaokullarında görev yapıyor olmasıdır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, önceden belirlenen sorular çerçevesinde ilerlemekle birlikte sonda sorularla derinleşmeye olanak tanıdığından katılımcılardan ayrıntılı yanıtlar alınmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Formun geliştirilmesinde öncelikle alanyazın taranarak bir soru havuzu oluşturulmuştur (Jafari ve Demirel, 2019; Kozikoğlu, 2018; Kuloğlu vd., 2021). Havuzdan seçilen sorularla hazırlanan görüşme formu, okul öncesi eğitimi alanından iki akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda bir soru çıkarılmış ve ifadeler yeniden düzenlenerek forma yedi sorudan oluşan son hâli verilmiştir. Görüşme öncesinde katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve görüşme gün ile saatleri birlikte belirlenmiştir. Yüz yüze gerçekleştirilen görüşmeler ortalama 15 dakika sürmüştür. Bu süreçte araştırmacı katılımcıların isimlerinin paylaşılmayacağını, her katılımcıya kodlar vererek çalışmada yer alacaklarını belirtmiştir. Görüşmeler katılımcıların izniyle ses kaydına alınmış, kayıtlar görüşmelerin ardından yazıya aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmadan elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinde amaç elde edilen bilgilerin incelenerek anlamlı bölümlere ayrılması ve her bölümün ne anlam ifade ettiğinin bulunmasıdır. Bu kapsamda tümevarımsal şekilde kategoriler oluşturulması sağlanır (Büyüköztürk, vd., 2019). Bu çalışma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri yanıtlar incelenerek yanıtlardan kategoriler oluşturulmuş, oluşturulan kategoriler yüzde ve frekanslarla hesaplanarak analiz edilmiştir. Ayrıca araştırmada elde edilen kategorilerin desteklenmesi amacıyla gerekli yerlerde ham görüşme verileri olduğu gibi değiştirilmeden öğretmenin kodu belirtilerek sunulmuştur.

Analizin güvenirliğini sağlamak amacıyla veriler, araştırmacılar tarafından birbirinden bağımsız olarak kodlanarak kategorize edilmiş ve elde edilen kategoriler (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülüyle karşılaştırılmıştır. Hesaplama sonucunda uyum oranı %92 olarak bulunmuştur. Bu değerin Miles ve Huberman (1994) tarafından yeterli kabul edilen %70 sınırının üzerinde olması, kategoriler arası tutarlılığın sağlandığını göstermektedir.

BULGULAR

Bu bölümde, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara verilen yanıtların içerik analizi sonucunda oluşturulan kategori ve kodlar, frekans (f) değerleriyle birlikte tablolar hâlinde sunulmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerini çocuklara kazandırmak için ne tür uygulamalar yaptıklarına yönelik bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sağlıklı Yaşam Değerini Çocuklara Kazandırmak için Ne Tür Uygulamalar Yaptıklarına Yönelik Bulgular

Kategori	Öğretmen Kodu	f	%
Doğrudan Anlatım			
Sağlıklı ve sağlıksız beslenmeyi anlatma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö11, Ö13, Ö15, Ö16, Ö18	10	53
Sağlıklı yaşam değerini anlatma	Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö17, Ö18, Ö19	7	37
Günlük Uygulamalar			
Kişisel hijyenin önemini hatırlatma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19	15	79
Sabah sporu yapma	Ö7, Ö10, Ö11, Ö13, Ö18	5	26
Sağlıklı yemek hazırlama	Ö10, Ö18	2	11
Model Olma ve Yönlendirme			
Rol model olma	Ö1, Ö4, Ö5, Ö9, Ö18	5	26
Gösterip yaptırma	Ö18, Ö19	2	11
Etkinlik Temelli Uygulamalar			
Drama etkinliği	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18	11	58
Fen etkinliği	Ö3, Ö4, Ö5, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18	9	47
Müzik etkinliği	Ö3, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17	5	26
Hareket ve oyun etkinliği	Ö3, Ö5, Ö6, Ö11	4	21
Sanat etkinliği	Ö7, Ö11, Ö12, Ö17	4	21
Türkçe etkinliği	Ö15	1	5

***Öğretmenler birden fazla yanıt vermiştir.**

Tablo 1 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerini çocuklara kazandırmak için ne tür uygulamalar yaptıklarına ilişkin görüşlerinin "*doğrudan anlatım*", "*günlük uygulamalar*", "*model olma ve yönlendirme*" ve "*etkinlik temelli uygulamalar*" olarak dört üst kategoride toplandığı görülmektedir.

"*Doğrudan anlatım*" üst kategorisi kapsamında en yüksek frekansa sahip "*sağlıklı ve sağlıksız beslenmeyi anlatma*" kapsamında bulunan Ö3, "*Sağlıklı ve sağlıksız besinler ile ilgili nelerin doğru besinler olduğunu yönelik açıklamalar yapıyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Günlük uygulamalar*" üst kategorisi kapsamında en yüksek frekansa sahip "*kişisel hijyenin önemini hatırlatma*" kapsamında bulunan Ö14, "*Rutinlerimiz var zaten. Kendi masalarını temizlemeleri gerektiğini, ellerini yıkamalarının önemini sürekli hatırlatıyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Model olma ve yönlendirme*" üst kategorisi kapsamında en yüksek frekansa sahip "*rol model olma*" kapsamında bulunan Ö18, "*Sağlıklı beslenme, sağlıklı besinler ve paketli besin konularında rol model olarak çocuklara rehber olmaya çalışıyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Etkinlik temelli uygulamalar*" üst kategorisi kapsamında en yüksek frekansa sahip "*drama etkinliği*" kapsamında bulunan Ö10, "*Sağlıklı besinlerle ve diş sağlığı ile ilgili olarak çocuklarla drama yapıyoruz*" şeklinde yanıt vermiştir.

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin sağlıklı yaşam değerini kazandırmada sıklıkla günlük rutinlere ve doğrudan anlatıma başvurdukları, buna karşılık model olma gibi süreklilik gerektiren yaklaşımları daha az tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin sağlıklı yaşam değerini büyük ölçüde bilgi aktarımına dayalı bir konu olarak ele aldıklarına, değerin günlük davranışlar yoluyla içselleştirilmesine yönelik uygulamaların ise sınırlı kaldığına işaret etmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerine yer verme sıklıklarına yönelik bulgulara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sağlıklı Yaşam Değerine Yer verme Sıklıklarına Yönelik Bulgular

Kategori	Öğretmen Kodu	f	%
Haftada iki kez	Ö4, Ö9, Ö13, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19	7	37
Her gün	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö14, Ö15	7	37
Belirli gün ve haftalarda	Ö8, Ö10, Ö11	3	16
Haftada bir kez	Ö2, Ö12	2	11

Tablo 2 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerine yer verme sıklıklarına ilişkin görüşlerinin "*haftada iki kez*", "*her gün*", "*belirli gün ve haftalarda*" ve "*haftada bir kez*" olmak üzere dört kategoride toplandığı görülmektedir.

"*Haftada iki kez*" kapsamında bulunan Ö13, "*Çocuklara sağlıklı yaşam değerini kazandırmak için haftada iki kez yer vermeye çalışıyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Her gün*" kapsamında bulunan Ö1, "*Her gün yemek yerken, el yıkarken, konuyla ilgili konuşurken sürekli yer veriyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Belirli gün ve haftalarda*" kapsamında bulunan Ö8, "*Belirli günlerde yer vermeye çalışıyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

Bulgular incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun sağlıklı yaşam değerine düzenli aralıklarla yer verdiği, buna karşılık bir kısmının bu değeri yalnızca belirli gün ve haftalarla sınırlı tuttuğu görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin çoğunluğunda sağlıklı yaşam değerinin günlük rutinin bir parçası olarak benimsendiğini, ancak bir kısım öğretmen için hâlâ belirli gün ve haftalara bağlı, süreklilik taşımayan bir uygulama biçiminde kaldığını göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerini çocuklara kazandırırken kullandıkları materyallere yönelik bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sağlıklı Yaşam Değerini Çocuklara Kazandırırken Kullandıkları Materyallere Yönelik Bulgular

Kategori	Öğretmen Kodu	f	%
Hikâye kitabı	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19	13	68

Eğitici video	Ö1, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18	12	63
Oyuncak	Ö1, Ö4, Ö5, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18	8	42
Dijital oyun	Ö1, Ö3, Ö5, Ö7, Ö13, Ö15	6	32
Web 2.0 araçları	Ö5, Ö15	2	11
Sanal gerçeklik	Ö1	1	5

***Öğretmenler birden fazla yanıt vermiştir.**

Tablo 3 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerini çocuklara kazandırırken kullandıkları materyallere ilişkin görüşlerinin "*hikâye kitabı*", "*eğitici video*", "*oyuncak*", "*dijital oyun*", "*Web 2.0 araçları*", "*sanal gerçeklik*" olmak üzere altı kategoride toplandığı görülmektedir.

"*Hikâye kitabı*", "*oyuncak*" ve "*eğitici video*" kapsamlarında bulunan Ö1, "*Çocuklara hikâye kitaplarını okuyorum sıklıkla bununla beraber diş maketi şeklinde oyuncaklarımız var onlarıda kullanıyoruz. Bununla birlikte konuyla ilgili videolara da yer veriyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Eğitici video*" ve "*hikâye kitabı*" kapsamlarında bulunan Ö14, "*Daha çok sağlıklı yaşam değeri ile ilgili eğitici videoları kullanıyorum. Bazen hoşuma giden hikâye kitaplarını da sınıfa getirip çocuklara okuyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Oyuncak*" ve "*dijital oyun*" kapsamlarında bulunan Ö5, "*Farklı türde oyuncak maketlerimiz var. Mesela iskelet sistemi ve ağız/diş maketlerimiz ile besinlerin faydalarını daha etkili olarak anlatabiliyorum. Ek olarak bu oyuncak maketleri kullandıktan sonra konuyla ilgili olduğunu düşündüğüm dijital oyunları açıyorum. Akıllı tahtamız olduğu için dijital oyunları bu gerekçeyle kullanmanın konuyu kazandırmada çok etkili olduğunu düşünüyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin sağlıklı yaşam değerini kazandırma sürecinde ağırlıklı olarak hikâye kitabı, eğitici video ve oyuncaklardan yararlandıklarını buna karşın dijital oyunları sınırlı düzeyde kullandıkları görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin uygulanması kolay ve sınıf ortamına hızlı biçimde uyarlanabilen materyalleri tercih ettiklerini göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların sağlıklı yaşam değerini kazanma durumlarını nasıl değerlendirdiklerine yönelik bulgulara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Sağlıklı Yaşam Değerini Kazanma Durumlarını Nasıl Değerlendirdiklerine Yönelik Bulgular

Kategori	**Öğretmen Kodu**	**f**	**%**
Gözlem	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19	15	79
Soru ve cevap	Ö3, Ö5, Ö6, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18	11	58
Kontrol Listesi	Ö2, Ö4, Ö5, Ö8, Ö12	5	26
Beceri gözlem formu	Ö6, Ö9, Ö19	3	16
Veli ile görüşme yapma	Ö1	1	5
Oyun ile değerlendirme	Ö11	1	5

***Öğretmenler birden fazla yanıt vermiştir.**

Tablo 4 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların sağlıklı yaşam değerini kazanma durumlarını nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerinin "*gözlem*", "*soru ve cevap*", "*kontrol listesi*", "*beceri gözlem formu*", "*veli ile görüşme yapma*" ve "*oyun ile değerlendirme*" olmak üzere altı kategoride toplandığı görülmektedir.

"*Gözlem*" ve "*soru ve cevap*" kapsamında bulunan Ö3, "Gözlemi özellikle erken çocuklukta çocuğu bütüncül şekilde değerlendirmek için en doğal yol olarak görüyorum. Bir de soru-cevap yöntemini, çocukların aktif katılımını sağlamak ve ön bilgilerini ortaya çıkarmak amacıyla kullanıyorum." şeklinde yanıt vermiştir.

"*Soru ve cevap*" ve "*beceri gözlem formu*" kapsamlarında bulunan Ö9, "*Çocukların ne bildiklerini anlamak için soru ve cevabı kullanıyorum, ek olarak beceri gözlem formuda kullanıyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Kontrol listesi*" kapsamında bulunan Ö2, "*İnternette sağlıklı yaşam konusuyla ilgili bir sürü kontrol listesi var. Bu listeleri indirip kullanıyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin çocukların sağlıklı yaşam değerini kazanma durumlarını değerlendirirken ağırlıklı olarak gözlem ve soru-cevap gibi süreç içinde uygulanabilen yöntemleri tercih ettikleri, kontrol listesi ve beceri gözlem formu gibi yapılandırılmış araçlara ise daha sınırlı düzeyde başvurdukları görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin değerlendirmeyi günlük akış içinde ve doğal ortamda gerçekleştirmeye yönelik bir yaklaşım benimsediklerini göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların sağlıklı yaşam değerini kazandırmak için okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanma durumlarına yönelik bulgulara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Sağlıklı Yaşam Değerini Kazandırmak için Okul Dışı Öğrenme Ortamlarından Faydalanma Durumlarına Yönelik Bulgular

Kategori	Öğretmen Kodu	f	%
Okul Dışı Öğrenme Ortamlarından Faydalanma		**9**	**47**
Okul bahçesinde etkinlik yapma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö12, Ö17	7	37
Konferansa gitme	Ö4, Ö12, Ö17, Ö18	4	21
Dişçiye gitme	Ö1, Ö3	2	11
Yeşil Ay'a geziye gitme	Ö12	1	5
Okul Dışı Öğrenme Ortamlarından Faydalanamama		**10**	**53**
Ekonomik zorlukların olması	Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö19	5	26
Gezi izni alma sürecinin zor olması	Ö9, Ö13, Ö14, Ö15	4	21
İklim şartlarının uygun olmaması	Ö5, Ö8, Ö16	3	16
Yeterli personel ve zamanın olmaması	Ö11, Ö14	2	11

***Öğretmenler birden fazla yanıt vermiştir.**

Tablo 5 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara sağlıklı yaşam değerini kazandırmak için okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanma durumlarına ilişkin görüşlerinin "*okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanma*" ve "*okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanamama*" olmak üzere iki üst kategoride toplandığı görülmektedir. Öğretmenlerin yarısının öğrenme ortamlarından yararlanamadığı, yararlanabilen öğretmenlerin ise sıklıkla okul bahçesinde etkinlik yapma yoluna başvurduğu görülmektedir.

"*Okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanma*" üst kategorisinde yer alan; "*Okul bahçesinde etkinlik yapma*" ve "*Dişçiye gitme*" kapsamında bulunan Ö1: "*Her sabah öncelikle bahçede sabah sporu yapıyoruz. Bu bizim için bir rutin. Ayrıca çocuklarla dişçiye giderek sağlıklı besinlerin neden önemli olduğuna yönelik etkinliklerimiz var*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanma*" üst kategorisinde yer alan "*Konferansa gitme*" kapsamında bulunan Ö17: "*Konuyla ilgili bilgi düzeyimiz o an çok yüksek olmayabiliyor. Bu yüzden çocukları uzmanlar tarafından hazırlanmış konferanslara götürmek çok işe yarıyor. Bazen uzmanları okulumuza davet ediyoruz*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanamama*" üst kategorisinde yer alan "*Ekonomik zorlukların olması*" ve "*Gezi izni alma sürecinin zor olması*" kapsamlarında bulunan Ö9: "*Ekonomik olarak zorluklarımız olduğu için zaten okul dışında bir yere gidemiyoruz. Bir de okul dışından bir yere gidebilmek için izin almak gerekiyor ki bu da çok yorucu bir iş*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanamama*" üst kategorisinde yer alan "*İklim şartlarının uygun olmaması*" kapsamında bulunan Ö5: "*Bulunduğumuz ilin iklimini düşündüğünüzde okul dışına bir yere gidebilmemiz pek mümkün değil. Özellikle kış aylarının uzun sürmesi süreci olumsuz etkiliyor*" şeklinde yanıt vermiştir.

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin yarısının sağlıklı yaşam değerini kazandırma sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanamadığı, bunun temel gerekçesinin ise ekonomik zorluklardan ve izni alma sürecinin zor olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Okul dışı ortamlardan faydalanabilen öğretmenlerin ise sıklıkla okul

bahçesi gibi erişimi kolay alanları tercih ettikleri, konferans ve dişçi ziyareti gibi okul dışına çıkmayı gerektiren etkinlikleri daha az tercih ettikleri görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların sağlıklı yaşam değerini kazandırmak için aile katılımından faydalanma durumlarına yönelik bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Sağlıklı Yaşam Değerini Kazandırmak için Aile Katılımından Faydalanma Durumlarına Yönelik Bulgular

Kategori	**Öğretmen Kodu**	**f**	**%**
Aile Katılımından Faydalanma		**14**	**74**
Aile ile sınıf içi etkinlik yapma	Ö1, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18	11	58
Aileye sağlıklı yaşam değerini toplantılarla anlatma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18	11	58
Evde yapılacak etkinlik hazırlama	Ö3, Ö8, Ö12, Ö14, Ö15	5	26
Aile Katılımından Faydalanamama		**6**	**32**
Ailenin zamanının olmaması	Ö2, Ö6, Ö10, Ö13, Ö19	5	26
Babanın ülke dışında olması	Ö6, Ö13, Ö19	3	16
Ailelerin sürece katılmak istememesi	Ö2, Ö10, Ö19	3	16
Ailenin okuryazarlığı düşük	Ö2, Ö6	2	11

***Öğretmenler birden fazla yanıt vermiştir.**

Tablo 6 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara sağlıklı yaşam değerini kazandırmak için aile katılımından faydalanma durumlarına ilişkin görüşlerinin "*aile katılımından faydalanabilme*" ve "*aile katılımından faydalanamama*" olmak üzere iki üst kategoride toplandığı görülmektedir. Aile katılımından faydalanabilen öğretmenlerin en sık "*aile ile sınıf içi etkinlik yapma*" ve "*Aileye sağlıklı yaşam değerini toplantılarla anlatma*" yollarına başvurduğu, aile katılımından faydalanamayan öğretmenlerin ise yarıya yakın olduğu görülmektedir.

"*Aile katılımından faydalanabilme*" üst kategorisinde yer alan "*aile ile sınıf içi etkinlik yapma*" ve "*aileye sağlıklı yaşam değerini toplantılarla anlatma*" kapsamlarında bulunan Ö7: "*Süreçte aileyi toplantılarla bilgilendiriyorum, ayrıca sınıf içerisine aileyi getirmeye çalışıyorum. Böylelikle sınıf içerisinde etkinlikler yapabiliyoruz*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Aile katılımından faydalanabilme*" üst kategorisinde yer alan "*aileye sağlıklı yaşam değerini toplantılarla anlatma*" ve "*evde yapılacak etkinlik hazırlama*" kapsamında bulunan Ö15: "*Eve gönderdiğim ve ailenin doldurmasını istediğim çizelgeler ve yapılmasını istediğim etkinlikler var. Bunlarla birlikte aileleri okula çağırıyorum. O an işlediğimiz konuya yönelik toplantı yapıyoruz. Burada aileleri bilgilendirmeye çalışıyorum*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Aile katılımından faydalanamama*" üst kategorisinde yer alan "*Ailenin zamanının olmaması*" kapsamında bulunan Ö10: "*Hiçbir şekilde aileleri okula davet edemiyorum. Anneler küçük çocukları olduğu için onları evde tek bırakamıyorlar. Bu yüzden de katılım olmuyor*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Aile katılımından faydalanamama*" üst kategorisinde yer alan "*Ailenin zamanının olmaması*" ve "*Babanın ülke dışında olması*" kapsamında bulunan Ö13: "*Babalar çalışmak için ülke dışına gidiyor. Bu yüzden de sadece anneleri davet edebiliyorum lakin annelerde zaman ayıramayacağını söylüyor ve sürece katılmıyor*" şeklinde yanıt vermiştir.

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun aile katılımından faydalanabildiği, bu süreçte özellikle sınıf içi etkinliklere aileleri dâhil etme ve toplantılar yoluyla bilgilendirme yollarına başvurdukları görülmektedir. Buna karşılık öğretmenlerin yarıya yakınının aile katılımından faydalanamadığını belirtmesi, bu konuda ailelerin iş birliğine yeterince yanaşmaması ve zaman engelleri gibi etkenlerin süreci zorlaştırdığını işaret etmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara sağlıklı yaşam değerini kazandırırken karşılaştıkları zorluklara yönelik bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuklara Sağlıklı Yaşam Değerini Kazandırırken Karşılaştıkları Zorluklara Yönelik Bulgular

Kategori	**Öğretmen Kodu**	**f**	**%**
Personel yetersizliği	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19	11	58
Ekonomik ve evrak işlerine yönelik zorlukların olması	Ö4, Ö6, Ö7, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö19	10	53
Sosyal medyada zararlı besinlerin öne çıkması	Ö1, Ö2, Ö12, Ö13, Ö18	5	26
Hizmet içi kursların olmaması	Ö14, Ö16, Ö18, Ö19	4	21
Çocukların teknolojik bağımlılığı	Ö2, Ö3, Ö5	3	16
Ailelerin kötü alışkanlıkları	Ö1, Ö12	2	11

***Öğretmenler birden fazla yanıt vermiştir.**

Tablo 7 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara sağlıklı yaşam değerini kazandırırken karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşlerinin "*personel yetersizliği*", "*ekonomik ve evrak işlerine yönelik zorlukların olması*", "*sosyal medyada zararlı besinlerin öne çıkması*", "*hizmet içi kursların olmaması*", "*çocukların teknolojik bağımlılığı*" ve "*ailelerin kötü alışkanlıkları*" olmak üzere altı kategoride toplandığı görülmektedir. Öğretmenlerin en sık karşılaştıkları zorluğun süreci tek başına yürütmek olduğu, bunu ekonomik ve evrak işlerine yönelik zorlukların izlediği görülmektedir.

"*Personel yetersizliği* " kapsamında bulunan Ö15, "*Sınıfta yardımcı öğretmen ya da bana yardımcı olabilecek birisi yok. Bu yüzden bu tarz etkinlikleri çok daha etkili yapabileceğim yerlere gidememek üzücü*" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Ekonomik ve evrak işlerine yönelik zorlukların olması*" kapsamında bulunan Ö4, "Bir izni alabilmek bile gerekenden çok daha uzun sürüyor. Aileye bunu anlatmak ayrı dert, gezi iznini alabilmek ayrı dert. Bazı çocukların katılabilmesi bazılarının katılamaması ayrı dert" şeklinde yanıt vermiştir.

"*Sosyal medyada zararlı besinlerin öne çıkması*" kapsamında bulunan Ö18, "*Çocuklar kontrolsüz şekilde video izlenen platformlarda sağlıksız besinleri izliyor ve bu besinleri/yemekleri istiyorlar. Ailelerde çocuklarının ne izlediğine hiç dikkat etmiyorlar. Bu yüzden sağlıklı besinleri benimsetmek kolay olmuyor*" şeklinde yanıt vermiştir.

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukların büyük ölçüde bireysel kapasite ve kurumsal süreçlerle ilgili olduğu, buna ek olarak dijital ortamların denetimsiz kullanımının da sağlıklı yaşam değerinin kazandırılmasını güçleştiren bir etken olarak öne çıktığı görülmektedir. Öğretmenlerin sınıf içinde yalnız çalışmak zorunda kalması ve izin/evrak süreçlerinin yorucu olması, uygulamaların planlanan biçimde hayata geçirilmesini zorlaştırırken; ailelerin çocukların dijital içerik tüketimini yeterince denetlememesi, okulda kazandırılmaya çalışılan sağlıklı beslenme alışkanlıklarının aile ortamında zayıflamasına yol açabileceğine işaret etmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerini kazandırmaya yönelik uygulamalarının incelenmesi amacıyla yürütülmüştür. Çalışma sonucunda öğretmenlerin bu değeri kazandırırken en sık konunun önemini hatırlatma ve anlatım yöntemlerine başvurdukları, buna ek olarak drama etkinliklerine yer verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin anlatım yöntemini sıklıkla tercih etmesi, bu yöntemin kazandırılmak istenen konuya ilişkin bilgilerin çocuklara kolay ve anlaşılır biçimde sunulmasına imkân tanımasıyla ilişkilendirilebilir (Orhan ve Şahin, 2025). Yeşilyurt (2013), anlatım yönteminin öğretmenler tarafından bilgi eksikliklerini tamamlama ve teorik bilgi aktarma amacıyla diğer yöntemlere kıyasla daha çok tercih edildiğini saptamıştır. Benzer biçimde Özkan ve Girgin (2014), okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği sürecinde en çok anlatım yöntemine başvurduklarını belirlemiştir. Karamustafaoğlu ve Kandaz (2006) da fen ve doğa etkinliklerinde öğretmenlerin

anlatma yöntemini sıklıkla tercih ettiklerini, buna karşılık alternatif yöntemlere yeterince yer vermediklerini ortaya koymuştur.

Hatırlatmanın en sık başvurulan uygulamalardan biri olarak öne çıkması ise, bu yöntemin günlük akış içinde ek hazırlık gerektirmeden uygulanabilmesiyle açıklanabilir. Günay (2005) ve Demir (2003), öğretmenlerin farklı konuların kazandırılmasında sıklıkla sözlü uyarılardan ve hatırlatmalardan faydalandıklarını belirtmiştir. Karabay ve Asi (2015) ise okul öncesi öğretmenlerinin sınıf kurallarının kazandırılması sürecinde en çok hatırlatma yöntemine başvurduklarını ifade etmiştir. Sağlıklı yaşam değerinin de kurallar gibi günlük rutinler içinde tekrar edilerek kazandırılan bir değer olması, öğretmenlerin benzer bir stratejiyi benimsemelerini açıklayabilir.

Öğretmenlerin etkinlik temelli uygulamalar arasında en sık drama yöntemine yer verdikleri belirlenmiştir. Drama; soyut kavramları somutlaştırarak değerlerin kazanılmasını sağlayan ve empati becerisini güçlendiren bir yöntem olup alanyazında da sıklıkla kullanılmaktadır (Aytekin ve Erkol, 2021; Kaya ve Antepli, 2018). Nitekim Erdem vd. (2017) okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının drama yöntemine sıklıkla başvurduklarını, Kuzu Jafari ve Demirel (2019) ise değerler eğitimi sürecinde çocuğu etkin kılan drama yönteminin tercih edildiğini saptamıştır. Dramanın öne çıkmasında, bu yöntemin okul öncesi eğitim programında tanımlı bir etkinlik türü olması ve ek materyal gerektirmeden günlük akışa yerleştirilebilmesi etkili olmuş olabilir. Bu yönüyle elde edilen bulgu alanyazınla örtüşmektedir.

Çalışma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerine sıklıkla yer verdikleri belirlenmiştir. Bu durum, öğretmenlerin konuya ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olmasıyla ilişkilendirilebilir. Uzun ve Köse (2017), okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yer verme sıklıklarını inceledikleri araştırmalarında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu çalışmalara her gün düzenli olarak yer verdiklerini saptamıştır. Benzer biçimde Can ve Günaydı (2019), okul öncesi öğretmenlerinin farklı değerleri içeren oyun etkinliklerine yüksek düzeyde yer verdiklerini ortaya koymuştur. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, değerler eğitiminin okul öncesinde ayrı bir etkinlik olarak değil, günlük eğitim akışının bütününe yayılmış bir uygulama biçiminde yürütüldüğü söylenebilir. Bu doğrultuda öğretmenlerin sağlıklı yaşam değerini sıklıkla ele almaları alanyazındaki çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerini çocuklara kazandırırken en sık hikâye kitabı, eğitici video ve oyuncak kullandıkları belirlenmiştir. Hikâye kitaplarının öne çıkması, bu materyalin ekonomik ve kolay ulaşılabilir olmasıyla ilişkilendirilebilir. Hikâye kitapları çocukların toplum içindeki davranışlarına rehberlik etmekte (Turan ve Ulutaş, 2016); çocuklar bu yolla bilgi ve deneyim kazanmakta, hayal güçlerini geliştirmekte ve hayata farklı açılardan bakmayı öğrenmektedir (Ekici, 2014; Gönen ve Veziroğlu, 2013). Işıkoğlu Erdoğan ve Şimşek (2020), okul öncesi öğretmenlerinin kitap okuma uygulamalarındaki tercihlerini inceledikleri araştırmalarında öğretmenlerin hikâye kitaplarını ekonomik ve pratik olmasının yanı sıra çocuklara sağladığı çok yönlü faydalar sebebiyle sıklıkla tercih ettiklerini belirlemiştir. Bu tercih, kazandırılmak istenen sağlıklı yaşam değerin içeriğiyle de uyumludur. Nitekim Dünya Sağlık Örgütü (2019), okul öncesi dönemde hareketsiz geçirilen zamanın ekran dışı etkileşimli etkinliklerden hikâye anlatımıyla değerlendirilmesini önermektedir. Öğretmenlerin sıklıkla başvurduğu bir diğer materyal ise eğitici videolardır. Bu yönelimde kullanım kolaylığı ve videoların çocukların ilgisini çekmesi etkili olmuş olabilir. Sayan (2016), okul öncesi eğitimde en çok başvurulan araçların bilgisayar ve televizyon olduğunu saptamıştır. Çiçek ve Şahin (2022), erken çocukluk eğitim ortamlarında çocuk medyası ürünlerinin kullanımını inceledikleri çalışmalarında öğretmenlerin bu ürünler arasında en sık eğitici videoları tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Şalcı vd. (2018) de öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerde akıllı cihazlara eğitici video izletmek amacıyla başvurduklarını belirlemiştir. Bununla birlikte bu bulgu, kullanılan araç ile kazandırılmak istenen değerin içeriği arasında bir uyumsuzluğa işaret etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (2019) okul öncesi dönemde ekran süresinin günde bir saati aşmamasını önermekte ve ekran süresinin yerini hareketli oyunun almasını vurgulamaktadır. Dolayısıyla sağlıklı yaşam değerinin ekran temelli materyaller aracılığıyla kazandırılması, öğretim aracının kazandırılmak istenen davranışla çeliştiği bir durum ortaya çıkarmaktadır. Öğretmenlerin bu tercihinde dijital materyallerin sınıf içinde kolay erişilebilir ve kapsamının geniş olması etkili olmuş olabilir; ancak bu durum materyal seçiminde kolay erişilebilirliğin, içerik uygunluğunun önüne geçtiğini göstermektedir. Öğretmenlerin oyuncakları tercih etmelerinde ise bu materyalin çocuk gelişiminin farklı alanlarına sağladığı katkılar belirleyici olmuş olabilir. Alanyazında oyuncakların çocuğun zihinsel, bedensel ve psikososyal gelişimini destekleyen, hayal gücü ile yaratıcı yeteneklerini geliştiren temel araçlar olduğu vurgulanmaktadır

(Yavuzer, 2005). Çocuklar oyuncaklarla etkileşime girerken dünyayı keşfetmekte, farklı nitelikteki nesneler aracılığıyla temel kavramları edinmekte ve bilişsel becerilerini geliştirme imkânı bulmaktadır (Yavuz ve Şık, 2021). Elde edilen sonuçlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin ekonomik ve uygulama kolaylığı sağlayan materyalleri tercih ettikleri söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların sağlıklı yaşam değerini kazanma düzeylerini en sık gözlem ve soru-cevap yöntemleriyle değerlendirdikleri görülmüştür. Gözlemin öne çıkması, öğretmenlerin günlük eğitim akışını kesintiye uğratmadan uygulayabildikleri bir yöntem olmasıyla ilişkilendirilebilir (Erkuş, 2012). Soru-cevap ise çocukların konuya ilişkin bilgi düzeylerini ortaya koymayı ve neden-sonuç ilişkisi kurmalarını kolaylaştırmaktadır (Jafari ve Demirel, 2019). Değerler eğitimi üzerine okul öncesi öğretmen görüşlerinin incelendiği çalışmalarda da değerlendirme süreçlerinde bu iki yönteme ağırlık verildiği görülmektedir (Jafari ve Demirel, 2019; Pekdoğan ve Korkmaz, 2017). Bununla birlikte bu iki yöntemin ortak özelliği, anlık verilere dayanmasıdır. Öğretmenlerin görüşlerinde portfolyo gibi süreç temelli değerlendirme araçlarına da yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Sağlıklı yaşam değerinin okulla sınırlı kalmayan bir kazanım alanı olduğu düşünüldüğünde, bu değerin yalnızca sınıf içi gözlemler ve çocuklardan alınan sözel yanıtlar üzerinden değerlendirilmesi, değerlendirmenin kapsamını sınırlandırmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin yaklaşık yarısının çocuklara sağlıklı yaşam değerini kazandırmak amacıyla okul dışı öğrenme ortamlarından yeterince yararlanamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler yararlanamama nedenlerini ekonomik zorluklar, gezi izni alma sürecindeki aksaklıklar ve elverişsiz iklim şartları şeklinde ifade etmiştir. Bu nedenlerden ekonomik koşullar ve iklim şartları üzerinde araştırmanın yürütüldüğü Ağrı ilinin sert kış koşullarının ve sosyoekonomik yapısının etkili olduğu düşünülebilir. Şeker ve Savaş (2023) da elverişsiz hava koşulları ve sosyoekonomik etkenlerin yanı sıra zaman yetersizliği ile bürokratik engellerin öğretmenlerin okul dışı ortamlardan yararlanmasını zorlaştırdığını saptamıştır. Oysa okul dışı öğrenme ortamları, zengin uyarıcılar ve keşfe dayalı bir yapı sunarak teorik bilgilerin somutlaşmasını ve kazandırılmak istenen konunun kalıcı hâle gelmesini sağlamaktadır (Çağlayan, 2020). Bu ortamlar ayrıca çocuğun hareket etmesini ve sürece etkin biçimde katılmasını gerektirdiğinden, sağlıklı yaşam değerinin kazandırılmasında öncelikli bir konumdadır. Dolayısıyla öğretmenlerin yaklaşık yarısının bu ortamlardan yararlanamıyor olması, söz konusu değerin kazandırılma sürecinde ciddi bir eksikliğe işaret etmektedir. Engellerin büyük ölçüde öğretmenin kontrolü dışındaki çevresel ve yapısal etkenlerden kaynaklanması ise kurumsal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin, aile katılımı yöntemlerinden çoğunlukla aileyle birlikte sınıf içi etkinlik yapmayı ve sağlıklı yaşam değerini toplantılar aracılığıyla ailelere anlatmayı tercih ettikleri görülmüştür. Bu durum, öğretmenlerin bir değerin kazandırılmasında ailelerin de sürece katılmasının önemini bilmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Aydın (2011), ailelerin kazandırılacak değeri benimsemesi durumunda bu değerin çocuğa aktarılmasının kolaylaştığını vurgulamaktadır. Benzer biçimde Uyanık Balat ve Balaban Dağal (2009) da aile ile öğretmenin ortak hareket etmesi gerektiğini belirtmiştir. Şahin ve Turla (2003) ile Kaya ve Gültekin (2003), aile katılımında uygulanan yöntemleri inceledikleri çalışmalarında aileyle yapılan toplantıların ilk sıralarda yer aldığını saptamıştır. Çelik ve Dağcan (2007) ise ailenin sınıf içi etkinlikler dâhil farklı yöntemlerle eğitim sürecine katılması gerektiğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla öğretmenlerin aile katılımı sürecinde tercih ettikleri yöntemlerin alanyazınla paralellik gösterdiği görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara sağlıklı yaşam değeri kazandırırken en sık personel yetersizliği, ekonomik yetersizlikler ve evrak yükü kaynaklı güçlüklerle karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ekonomik yetersizlikler mevcut imkânsızlıkların temelini oluştururken, yardımcı personel eksikliği bu durumu derinleştirmektedir. Buna evrak yükünün eklenmesinin ise öğretmenin öğrenme sürecine ayırabildiği zamanı daha da kısıtladığı düşünülebilir. Personel yetersizliğine ilişkin olarak Zembat (2012), okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştığı güçlükleri incelediği çalışmasında öğretmenlerin yardımcı personel eksikliği nedeniyle öğrenme sürecinde sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Can ve Kılıç (2019) ise ekonomik nedenlerle öğrenme ortamlarındaki materyallerin yetersiz kaldığını ve bu durumun çocuklara kavram kazandırmayı güçleştirdiğini ortaya koymuştur. Zayimoğlu Öztürk vd. (2015)'de sınıf içinde gereken materyallerin tedariğinde ekonomik koşulların belirleyici olduğunu, bunun yanı sıra etkinlikler için izin alma sürecinin de karşılaşılan güçlüklerden biri olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin evrak yüküne yönelik görüşleri ise Maarif model ile doğrudan ilişkilidir. Nitekim Fırat (2025), okul öncesi öğretmenlerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli okul öncesi eğitim programına ilişkin görüşlerini incelediği çalışmasında artan evrak yükünün uygulamada güçlük yarattığını ve öğretmenlerin zaman

yönetimini zorlaştırdığı sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin karşılaştığı güçlüklerin alanyazınla benzerlik taşıdığı ve çevresel koşullardan kaynaklandığı söylenebilir.

ÖNERİLER

Okul öncesi öğretmenlerinin sağlıklı yaşam değerine ilişkin uygulamalarının incelenmesi amacıyla yürütülen bu çalışmada; öğretmenlerin sağlıklı yaşam değerini kazandırırken ağırlıklı olarak hatırlatma ve anlatım yöntemlerine başvurdukları, materyal olarak hikâye kitapları ile eğitici videoları tercih ettikleri, değerlendirme yöntemi olarak gözlem ve soru-cevaptan yararlandıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin; ekonomik zorluklar, bürokratik izin süreçleri ve elverişsiz iklim koşulları nedeniyle okul dışı öğrenme ortamlarından yeterince yararlanamadıkları, süreçte en sık personel yetersizliğinden kaynaklanan güçlüklerle karşılaştıkları tespit edilmiştir.

Bu doğrultuda öğretmenlere yönelik olarak; sağlıklı yaşam değerinin günlük rutinler içinde rol model olunarak kazandırılmasına yönelik uygulamalı eğitimler düzenlenebilir, bu değerin kazandırılmasında başvurulabilecek etkinlik, materyal ve değerlendirme türlerini kapsayan hizmet içi kurslar açılabilir. Bu kurslarda, ulaşım ve izin gerektirmeyen okul bahçesi gibi yakın çevre olanaklarının sağlıklı yaşam değerinin kazandırılmasında nasıl kullanılabileceğine de yer verilebilir. Kurumsal düzeyde; öğretmenlerin evrak yükünü azaltacak biçimde bürokratik süreçler sadeleştirilebilir veya okul dışı etkinliklere ilişkin izin süreçleri kolaylaştırılabilir.

Kaynaklar

Akpınar, Y. (2005). *Bilgisayar destekli eğitimde uygulamalar*. Anı Yayıncılık.

Arı, M., & Bayhan, P. (2003). *Okul öncesi dönemde bilgisayar destekli eğitim*. Epsilon Yayınları.

Arslan, A. (2022). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kök değerlere yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar*, *6*(22), 29–44.

Aubert, S., Barnes, J. D., Demchenko, I., Hawthorne, M., Abdeta, C., Abi Nader, P., Adsuar Sala, J. C., Aguilar-Farias, N., Aznar, S., Bakalár, P., Bhawra, J., Brazo-Sayavera, J., Bringas, M., Cagas, J. Y., Carlin, A., Chang, C. K., Chen, B., Christiansen, L. B., Christie, C. J., . . . Tremblay, M. S. (2022). Global Matrix 4.0 physical activity report card grades for children and adolescents: Results and analyses from 57 countries. *Journal of Physical Activity and Health*, *19*(11), 700–728. https://doi.org/10.1123/jpah.2022-0456

Aydın, M. (2011). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış*, *19*, 39–45.

Aytekin, A., & Erkol, E. D. (2021). Okul öncesinde yaratıcı dramanın öğretmenlerin ve öğrencilerin sosyal becerilerine katkısı üzerine bir değerlendirme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *9*(113), [sayfa aralığı].

Boyland, E., Muc, M., Coates, A., Ells, L., Halford, J. C. G., Hill, Z., Maden, M., Matu, J., Maynard, M. J., Rodgers, J., Targett, V., Tatlow-Golden, M., Young, M., & Jones, A. (2025). Food marketing, eating and health outcomes in children and adults: A systematic review and meta-analysis. *British Journal of Nutrition*, *133*(6), 781–805. https://doi.org/10.1017/S0007114524000102

Bull, F. C., Al-Ansari, S. S., Biddle, S., Borodulin, K., Buman, M. P., Cardon, G., Carty, C., Chaput, J.-P., Chastin, S., Chou, R., Dempsey, P. C., DiPietro, L., Ekelund, U., Firth, J., Friedenreich, C. M., Garcia, L., Gichu, M., Jago, R., Katzmarzyk, P. T., . . . Willumsen, J. F. (2020). World Health Organization 2020 guidelines on physical activity and sedentary behaviour. *British Journal of Sports Medicine*, *54*(24), 1451–1462. https://doi.org/10.1136/bjsports-2020-102955

Büyüköztürk, Ş. (2019). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (25. baskı). Pegem Akademi. https://doi.org/10.14527/9789756802748

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (37. baskı). Pegem Akademi.

Can, E., & Günaydı, M. (2019). Okul öncesi dönemde çocuk oyunlarındaki değer unsurları: Sınıf yönetimine yansımaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *8*(4), 3021–3053.

Can, E., & Kılıç, Ş. (2019). Okul öncesi eğitim: Temel sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, *48*(1), 483–519.

Chan, J., Hyde-Page, A., Phongsavan, P., Raubenheimer, D., & Allman-Farinelli, M. (2025). Contextual influences on the success of healthy eating policies and practices in Australian early childhood education centres: A qualitative study with directors. *Nutrients*, *17*(16), 2661. https://doi.org/10.3390/nu17162661

Çağlayan, E. (2020). Sanat eğitiminin geleceğinde okul dışı öğrenme ortamlarının yeri ve önemi. *Journal of Research in Informal Environments*, *5*(2), 145–158.

Çelik, N., & Daşcan, Ö. (2007). *Okul öncesi eğitim programı ve öğretmen kılavuzu*. Anı Yayıncılık.

Çiçek, R., & Şahin, V. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta ekran medyası kullanım şekilleri ve tercihlerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, *36*(2), 472–490.

Demir, Y. (2003). *İlköğretim 1. kademe öğretmenlerinin sınıfta karşılaşılan problem davranışlara karşı baş etme stratejileri* [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi].

Ekici, S. (2014). *Ankara'daki anaokullarının okuma alışkanlığına hazırlık yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi].

Elizabeth, L., Machado, P., Zinöcker, M., Baker, P., & Lawrence, M. (2020). Ultra-processed foods and health outcomes: A narrative review. *Nutrients*, *12*(7), 1955. https://doi.org/10.3390/nu12071955

Erdem, A. Ü., Aydos, E. H., & Gönen, M. (2017). Okul öncesi eğitim ortamlarında yaratıcı drama kullanımı: Öğretmenler ve öğretmen adayları perspektifinden bir inceleme. *HAYEF: Journal of Education*, *14*(1), 409–[son sayfa].

Erkuş, A. (2012). Değerlendirme, değerleme, norm, norm geliştirme, normalleştirme nedir ne değildir? *İlköğretim Online*, *11*(2), 1–6.

Evcin, S., & Zembat, R. (2021). Okul öncesi öğretmen-çocuk etkileşimlerinin niteliğine etki eden faktörler. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, *1*(2), 220–232. https://doi.org/10.29228/tead.14

Fırat, Z. S. (2025). Okul öncesi öğretmenlerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli okul öncesi eğitim programına ilişkin düşüncelerinin incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *45*(3), 749–764.

Finánc, J., Podráczky, J., Deutsch, K., Soós, E., Bánfai-Csonka, H., & Csima, M. (2023). Health education intervention programs in early childhood education: A systematic review. *Education Sciences*, *13*(10), 988. https://doi.org/10.3390/educsci13100988

Gönen, M., & Veziroğlu, M. (2013). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. M. Gönen (Ed.), *Çocuk edebiyatı* içinde (ss. 1–12). Eğiten Kitap.

Gubbels, J. S. (2014). Physical activity in childcare settings: The role of the environment. *Science & Sports*, *29*, 41–42.

Günay, Y. (2005). *İlköğretim birinci kademede görev yapan öğretmenlerin sınıf kurallarını oluşturmada ve uygulamada karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi].

Güven, G., & Dere, F. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda değerler ve alan becerileri arasındaki ilişkinin analizi. *Milli Eğitim Dergisi*, *54*(1), 1471–1500.

Halfon, N., & Forrest, C. B. (2018). The emerging theoretical framework of life course health development. N. Halfon, C. B. Forrest, R. M. Lerner ve E. M. Faustman (Ed.), *Handbook of life course health development* içinde (ss. 19–43). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-47143-3_2

Işıkoğlu, N., & Şimşek, Z. C. (2020). Erken çocukluk eğitimi öğretmenlerinin hikâye anlatma/kitap okuma uygulamaları tercihleri ve nedenleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, *8*(4), 1519–1533.

Jafari, K. K., & Demirel, M. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, *4*(1), 13–35.

Karabay, S. O., & Asi, D. Ş. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta uyguladıkları kurallar ve çocukların kurallara yönelik farkındalık düzeyleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *16*(3), 69–86. https://doi.org/10.17679/iuefd.16331426

Karamustafaoğlu, S., & Kandaz, U. (2006). Okul öncesi eğitimde fen etkinliklerinde kullanılan öğretim yöntemleri ve karşılaşılan güçlükler. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *26*(1), 65–81.

Kaya, Ö. M., & Gültekin, M. (2003). Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara ailelerin ilgi ve katılımları ile okul öncesi eğitim kurumlarının aile eğitimine katkısı konusunda anne-baba görüşleri. *OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı bildiri kitabı* (C. 3, ss. 311–333).

Kaya, Y., & Antepli, S. (2018). Okul öncesi dönemde yaratıcı drama yoluyla değerler eğitimi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, *13*(2), 237–250.

Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, *7*(4), 2698–2720.

Kuloğlu, A., Yaşar, Z., & Özer, M. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimiyle ilgili görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *43*, 171–186. https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.868479

Leonardi, F. (2018). The definition of health: Towards new perspectives. *International Journal of Health Services*, *48*(4), 735–748. https://doi.org/10.1177/0020731418782653

Leung, A. K. C., Wong, A. H. C., & Hon, K. L. (2024). Childhood obesity: An updated review. *Current Pediatric Reviews*, *20*(1), 2–26. https://doi.org/10.2174/1573396318666220801093225

Lum, M., Grady, A., Wolfenden, L., Lecathelinais, C., & Lin Yoong, S. (2023). Implementation of healthy eating and physical activity practices in Australian early childhood education and care services: A cross-sectional study. *Preventive Medicine Reports*, *36*, 102455. https://doi.org/10.1016/j.pmedr.2023.102455

Mahmood, L., Flores-Barrantes, P., Moreno, L. A., Manios, Y., & Gonzalez-Gil, E. M. (2021). The influence of parental dietary behaviors and practices on children's eating habits. *Nutrients*, *13*(4), 1138. https://doi.org/10.3390/nu13041138

Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Okul öncesi eğitim programı*. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2. baskı). Sage.

National Scientific Council on the Developing Child. (2020). *Connecting the brain to the rest of the body: Early childhood development and lifelong health are deeply intertwined*. https://developingchild.harvard.edu/resources/connecting-the-brain-to-the-rest-of-the-body-early-childhood-development-and-lifelong-health-are-deeply-intertwined/

Ngadni, I., & Singh, G. K. S. (2024). An insight into the financial challenges and sustainability of private early childhood education centres in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, *14*(8), 1434–1457.

Nilsson, E., Tigerstrand, H., Delisle Nyström, C., Söderström, E., Alexandrou, C., & Löf, M. (2025). Promoting healthy lifestyle behaviours in the preschool setting: Perceptions and needs of teachers and principals. *BMC Public Health*, *25*, 3042. https://doi.org/10.1186/s12889-025-24379-4

Orhan, S., & Şahin, M. (2025). Drama yönteminin öğrenci başarısına etkisi: Deneysel bir araştırma. *Hakkâri Eğitim Fakültesi Dergisi*, *4*(2), 17–25.

Özkan, B., & Girgin, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, *4*(4), 79–85.

Pekdoğan, S., & Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *14*(37), [sayfa aralığı].

Sayan, H. (2016). Okul öncesi eğitimde teknoloji kullanımı. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, *5*(13), 67–83.

Sevim, M. Z., Güler, Z., İnançlı, S., & Aslan, H. (2023). Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitiminde değerler eğitimi hakkında görüşleri. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, *6*(6), 737–749. https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1230

Shonkoff, J. P., Boyce, W. T., Levitt, P., Martinez, F. D., & McEwen, B. (2021). Leveraging the biology of adversity and resilience to transform pediatric practice. *Pediatrics*, *147*(2), e20193845. https://doi.org/10.1542/peds.2019-3845

Şahin, F. T., & Turla, A. (2003). Okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan aile katılımı çalışmalarının incelenmesi. *OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı bildiri kitabı* (C. 1, ss. 379–392).

Şalcı, O., Karakaya, K., & Tatlıeşme, S. (2018). Akıllı cihaz kullanımının 3-6 yaş çocukların gelişimine etkisinin okul öncesi öğretmenleri görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *4*, 53–63.

Şeker, P. T., & Savaş, Ö. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, *7*(1), 64–83.

Tang, L. S., Zhang, M. X., Li, W. J., Mo, L. F., Tan, D. C., & Peng, W. (2025). Nutrition-related to overweight and obesity among Chinese children and adolescents: A review based on the socio-ecological model. *Yangtze Medicine*, *9*, 12–21. https://doi.org/10.4236/ym.2025.91002

Tetik Delibaş, S., Topaç, A., Durmuşoğlu, E., & Arat, M. (2023). Okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, *3*(5), 905–919.

Turan, F., & Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki resimli öykü kitaplarının özellikleri ile öğretmenlerin bu kitapları kullanma durumlarının incelenmesi. *Hacettepe Journal of Educational Research*, *2*(1), [sayfa aralığı].

Uyanık Balat, G., & Balaban Dağal, A. (2009). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Kök Yayıncılık.

Uzun, M., & Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, *12*(23), 305–338.

World Health Organization. (2019). *Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age*. https://www.who.int/publications/i/item/9789241550536

World Health Organization & UNESCO. (2021). *Making every school a health-promoting school: Global standards and indicators for health-promoting schools and systems*.

Yavuz, C., & Şık, A. (2022). Kavram öğretim yöntemlerinde oyun ve oyuncağın yeri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, *12*(1), 31–61.

Yavuzer, H. (2005). *Çocuk psikolojisi* (28. baskı). Remzi Kitabevi.

Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma amaçları ve karşılaştıkları sorunlar. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *17*(1), 163–188.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods* (5. baskı). Sage.

Zayimoğlu Öztürk, F., Kaya, N., & Durmaz, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin görev sürecinde yaşadıkları eğitimsel sorunlar ve çözüm önerileri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(3), 68–94.

Zembat, R. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticisi, meslektaşları ve aileler bağlamında algıladıkları çatışma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, *37*(163), 203–215.